

Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρία
Αρ. ΓΕΜΗ: 127494401000
Βουλής 16, Αθήνα | τηλ.: 213 0386340

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ της επιστολής που απευθύνουμε στη GRECO

Αξιότιμε κε Πρόεδρε,

Σας απευθυνόμαστε εκ μέρους του Vouliwatch, μίας αστικής – μη κερδοσκοπικής εταιρείας με καταστατικό σκοπό, μεταξύ άλλων, την «*προώθηση σε εθνικό και διεθνές επίπεδο θεμελιωδών δημοκρατικών αρχών, όπως η λογοδοσία, η διαφάνεια και ο οργανωμένος διάλογος μεταξύ εκλεγμένων αντιπροσώπων και των πολιτών*» και την «*ενημέρωση των πολιτών, μέσω της χρήσης του διαδικτύου για τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, για τις διεξαγόμενες συζητήσεις, τη λειτουργία και την εν γένει δραστηριότητα της νομοθετικής και εκτελεστικής εξουσίας*».

Στο πλαίσιο των δράσεών μας, έχουμε, μεταξύ άλλων, ασχοληθεί ενεργά με ζητήματα που σχετίζονται με την **καλή νομοθέτηση**, διεξάγοντας σε τακτική βάση **έρευνες** σχετικά με το κατά πόσο τηρούνται οι αρχές και οι κανόνες της καλής νομοθέτησης στο πλαίσιο της νομοθετικής/νομοπαρασκευαστικής διαδικασίας. Ένα από τα ζητήματα που μας έχει απασχολήσει αρκετά είναι η **κατάθεση εκπρόθεσμων και άσχετων τροπολογιών**, μία πρακτική που φαίνεται - δυστυχώς - να έχει λάβει συστημικό και διαχρονικό χαρακτήρα.

Διαβάζοντας την προσφάτως δημοσιευθείσα [έκθεση για την Ελλάδα](#) [Τέταρτος Κύκλος Αξιολόγησης - Πρόληψη της Διαφθοράς όσον αφορά βουλευτές, δικαστές και εισαγγελείς - Δεύτερη Προσθήκη στην Δεύτερη Έκθεση Συμμόρφωσης-GrecoRC4(2023)19], διαπιστώσαμε, **με μεγάλη μας έκπληξη**, πως οι **ελληνικές αρχές** -στο πλαίσιο της παροχής στοιχείων σχετικά με την εισαγωγή "τροπολογιών της τελευταίας στιγμής"- **ανέφεραν** ότι «*από τις από τις 3 Οκτωβρίου 2022 έως τις 17 Μαρτίου 2023, υπήρξαν μόνο 67 έγκαιρες τροποποιήσεις και καμία τροποποίηση της τελευταίας στιγμής*» (παρ. 8).

Καθώς θεωρούμε ότι τα εν λόγω στοιχεία απέχουν (κατά πολύ) από την πραγματικότητα, παίρνουμε το θάρρος να σας απευθυνθούμε προκειμένου να σας αναφέρουμε τα εξής:

A. Γενικά περί κατάθεσης τροπολογιών κατά το υπό κρίση χρονικό διάστημα

Κατά το χρονικό διάστημα από 5-10-2022 έως 16-3-2023 ψηφίστηκαν **59 νόμοι** (οι 18 εξ αυτών ήταν διεθνείς συμβάσεις και οι 3 αφορούσαν την κύρωση του προϋπολογισμού, του ισολογισμού και του απολογισμού). Στο πλαίσιο των εν λόγω νόμων κατατέθηκαν όντως **67 τροπολογίες**. Ωστόσο, όπως προκύπτει από τις έρευνές μας (οι οποίες σημειώνεται ότι βασίζονται στα δεδομένα που η ίδια η Βουλή δημοσιεύει και αναρτά στην ιστοσελίδα της) οι **39 από αυτές τις τροπολογίες (ποσοστό 58,2%) κατατέθηκαν την ίδια ή την προηγούμενη ημέρα**: α) της ψήφισης του νόμου (στις περιπτώσεις που η συζήτηση και η ψήφιση του νόμου έγινε σε μία συνεδρίαση της Ολομέλειας της Βουλής) ή β) της έναρξης της συζήτησης στην Ολομέλεια της Βουλής (στις περιπτώσεις που υπήρχαν περισσότερες συνεδριάσεις της Ολομέλειας για τον ίδιο νόμο).

Οι εν λόγω τροπολογίες, αφ' ης στιγμής κατατέθηκαν είτε την ίδια είτε την προηγούμενη ημέρα της συζήτησης του νόμου, καθίσταται σαφές ότι δεν μπορούν παρά να χαρακτηριστούν (τόσο λογικά όσο και νομικά) ως «**τροπολογίες της τελευταίας στιγμής**». Επιμέρους στοιχεία σχετικά με τους νόμους που ψηφίστηκαν κατά το κρινόμενο χρονικό διάστημα, το αν και πόσες τροπολογίες κατατέθηκαν στο πλαίσιο κάθε νόμου, τον αριθμό των άρθρων που περιλαμβάνονταν στις εν λόγω τροπολογίες καθώς και το ποιος από τις κατατιθέμενες τροπολογίες κατατέθηκαν την ίδια ή την προηγούμενη ημέρα της ψήφισης ή της συζήτησης του νόμου μπορείτε να βρείτε εδώ.

Αναφέρεται -μεταξύ άλλων- πως:

- οι ως άνω αναφερόμενες 67 τροπολογίες κατατέθηκαν στο πλαίσιο 35 νόμων και αποτελούνταν συνολικά από 382 άρθρα,
- μεταξύ της κατάθεσης των τροπολογιών και της έναρξης της συζήτησης στην Ολομέλεια της Βουλής μεσολάβησαν κατά μέσο όρο 2,08 ημέρες (min:0, max:6).

B. Παρέκβαση - Το παράδειγμα του ν. 5024/2023

Στο πλαίσιο του νόμου 5024/2023 (*Ρυθμίσεις για την εξαγορά κατεχομένων ακινήτων της ιδιωτικής περιουσίας του Δημοσίου, ακινήτων του Ταμείου Εθνικής Άμυνας, λοιπές διατάξεις για την ιδιωτική περιουσία του Δημοσίου και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Οικονομικών*) κατατέθηκε η υπ' αριθμ. [1615/237 22.2.2023](#) τροπολογία. Όπως φαίνεται στη σελίδα 19 του εν λόγω αρχείου, η κατάθεση της τροπολογίας έγινε την **22-2-2023 και ώρα 12:10**.

Ο εν λόγω νόμος [συζητήθηκε και ψηφίστηκε στις 22-2-2023](#). Σημειώνεται σε αυτό το σημείο ότι (εκ παραδρομής προφανώς) στο πεδίο "Ημ. Ψήφισης" στη σελίδα της Βουλής για τον υπό κρίση νόμο αναφέρεται έτερη ημερομηνία (αυτή της 24-2-2023 -ημερομηνία που συμπίπτει με την ημερομηνία έκδοσης του ΦΕΚ) και όχι η ημερομηνία κατά την οποία φαίνεται όντως να ψηφίστηκε ο νόμος (ήτοι την **22-2-2022**, όπως η ημερομηνία αυτή αναγράφεται στα αρχεία που έχουν αναρτηθεί στα πεδία "Σχετικές Συνεδριάσεις Ολομέλειας", "Σ/Ν μετά την ψήφιση των άρθρων" και "Ψηφισθέν Νομοσχέδιο"). Τα ως άνω αναφερόμενα και ανηρτημένα στοιχεία μπορείτε να δείτε στην σελίδα που αντιστοιχεί στον εν λόγω νόμο [στην ιστοσελίδα της Βουλής](#).

Καθίσταται, λοιπόν σαφές, πως αφ' ης στιγμής **η τροπολογία κατατίθεται κατά την ίδια ημέρα με τη συζήτηση και τη ψήφιση του νόμου** δεν μπορεί παρά να θεωρηθεί εκπρόθεσμη.

Γ. Περί νομοθετικού πλαισίου

Σύμφωνα με το **άρθρο 74 παρ. 5 του Συντάγματος** «„*Προσθήκες ή τροπολογίες Υπουργών συζητούνται μόνο αν έχουν υποβληθεί τρεις τουλάχιστον ημέρες πριν από την έναρξη της συζήτησης στην Ολομέλεια, στο κατά το άρθρο 71 Τμήμα ή στην αρμόδια διαρκή κοινοβουλευτική επιτροπή, όπως ορίζει ο Κανονισμός*» ενώ **σύμφωνα με το άρθρο 87 του Κανονισμού της Βουλής** (Μέρος Κοινοβουλευτικό): «*1. Οι προσθήκες ή οι τροπολογίες υπογράφονται από τους Βουλευτές ή τους Υπουργούς που τις υποβάλλουν, κατατίθενται στην αρμόδια υπηρεσία της Βουλής και καταχωρίζονται σε ιδιαίτερο βιβλίο συνεχούς αρίθμησης, κατά χρονολογική σειρά κατάθεσής τους. Η κατάθεση την Παρασκευή γίνεται το αργότερο*

έως ώρα 13.00. ... 2. ... τροπολογίες... Υπουργών κατατίθενται τρεις τουλάχιστον ημέρες, πριν από την έναρξη της συζήτησης στην Ολομέλεια, στο Τμήμα διακοπής των εργασιών της Βουλής ή στην αρμόδια Επιτροπή...».

Αναφέρεται τέλος, παρενθετικά, ότι σύμφωνα με το **άρθρο 74 του Συντάγματος**: «2. Τα νομοσχέδια και οι προτάσεις νόμων που κατατίθενται στη Βουλή παραπέμπονται στην οικεία κοινοβουλευτική επιτροπή. Αφού υποβληθεί η έκθεση ή περάσει άπρακτη η προθεσμία που είχε ταχθεί για την υποβολή της, εισάγονται στη Βουλή για συζήτηση, μετά παρέλευση τριών ημερών από τότε, εκτός αν ο αρμόδιος Υπουργός τα έχει χαρακτηρίσει ως επείγοντα» ενώ κατά τα αναφερόμενα **στο άρθρο 93 του Κανονισμού της Βουλής** (Μέρος Κοινοβουλευτικό): «2. Η εγγραφή των νομοσχεδίων και προτάσεων νόμων στην ημερήσια διάταξη γίνεται σε χρόνο ώστε η έναρξη της καταρχήν συζήτησης να απέχει τουλάχιστον τρεις ημέρες από την ημέρα της κατάθεσης ή της παρόδου της προθεσμίας υποβολής της έκθεσης της αρμόδιας επιτροπής....» και σύμφωνα με το **άρθρο 91** του ως άνω Κανονισμού: «7. Η έκθεση της διαρκούς επιτροπής διανέμεται στους Βουλευτές τουλάχιστον δύο ημέρες πριν από την πρώτη συνεδρίαση της Βουλής που έχει οριστεί για τη συζήτηση του νομοσχεδίου ή της πρότασης νόμου...».

Δ. Συμπέρασμα

Από τα όσα αναφέρθηκαν ανωτέρω καθώς και από τα ειδικότερα στοιχεία της έρευνάς μας, καθίσταται σαφές ότι **το πρόβλημα της κατάθεσης και ψήφισης εκπρόθεσμων τροπολογιών εξακολουθεί να υπάρχει, παρά τα περί του αντιθέτου υποστηριζόμενα από τις ελληνικές αρχές**. Οι προθεσμίες που τάσσει το Σύνταγμα και ο Κανονισμός της Βουλής αναφορικά με την κατάθεση τροπολογιών εξακολουθούν να μην τηρούνται, γεγονός που δεν μπορεί παρά να πλήττει και τους κανόνες και τις αρχές της καλής νομοθέτησης.